

2971

SPRAWOZDANIE „ZJEDNOCZENIA“

TOWARZYSTWA MŁODZIEŻY POLSKIEJ
KSZTAŁCĄCEJ SIĘ W WYŻSZYCH ZA-
KŁADACH NAUKOWYCH W KRAKOWIE

ZA ROK 1912/13.

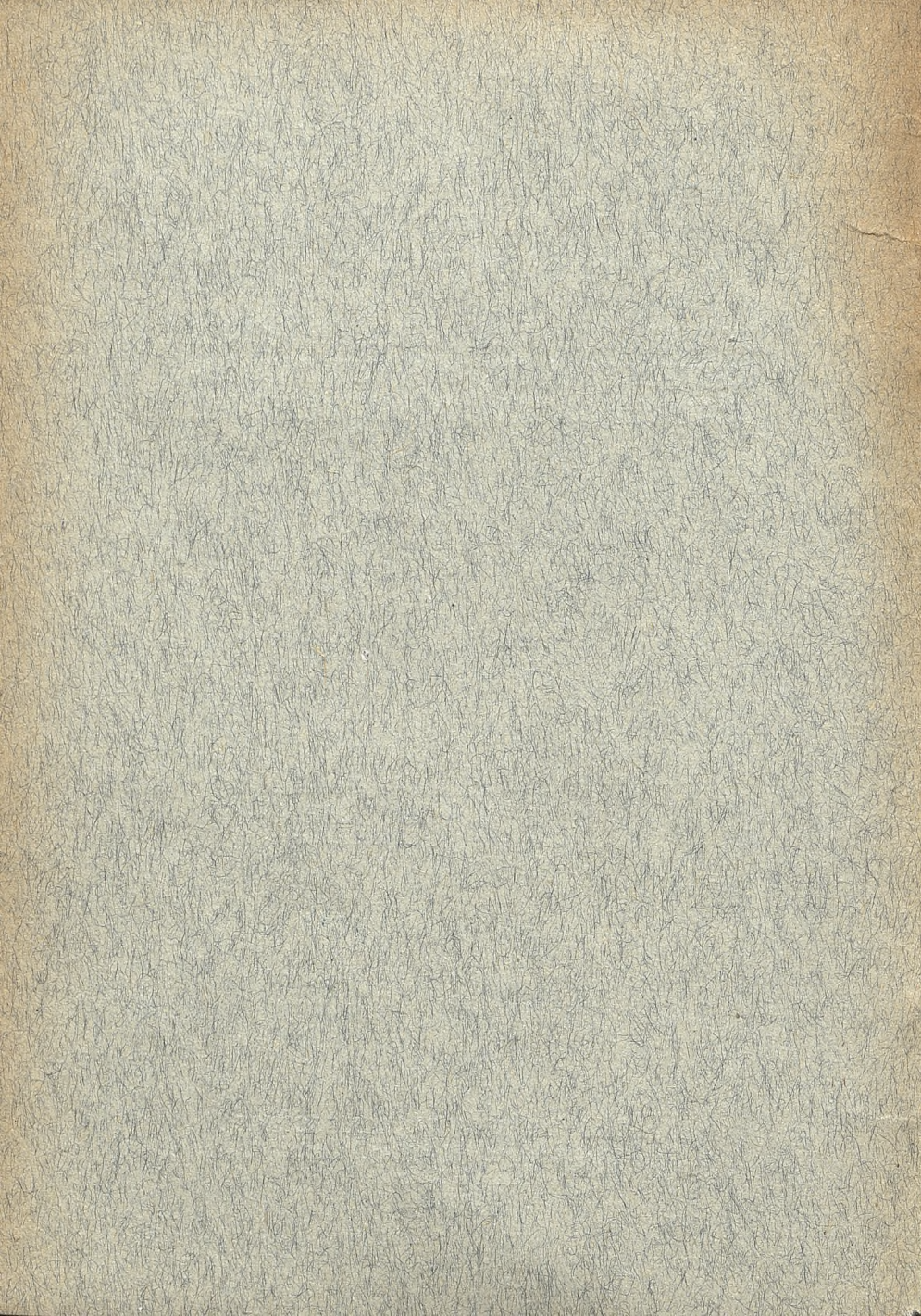
— M —
ROK ISTNIENIA TOW. SIÓDMY.
— S —

NAKŁADEM TOWARZYSTWA „ZJEDNOCZENIE”.

Czcionkami Krakowskiej Drukarni Nakładowej, Kraków, ul. Kopernika 8
pod zarządem A. Nowaka.

1913.

7511

SPRAWOZDANIE „ZJEDNOCZENIA“

TOWARZYSTWA MŁODZIEŻY POLSKIEJ
KSZTAŁCĄCEJ SIĘ W WYŻSZYCH ZA-
KŁADACH NAUKOWYCH W KRAKOWIE

ZA ROK 1912/13.

— — — — —
ROK ISTNIENIA TOW. SIÓDMY.
— — — — —

NAKŁADEM TOWARZYSTWA „ZJEDNOCZENIE”:
Czcionkami Krakowskiej Drukarni Nakładowej, Kraków, ul. Kopernika 8
pod zarządem A. Nowaka.
1913.

Wyciąg ze statutu Towarzystwa.

§ 5. Towarzystwo składa się z członków :

- a) zwyczajnych ;
- b) honorowych ;
- c) założycieli i wspierających.

§ 6. Członkiem zwyczajnym może być a) Profesor lub Docent Wszechnicy Jagiellońskiej lub Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie ; b) młodzież polska płci obojga, kształcąca się w wyższych zakładach naukowych, po uiszczeniu obowiązującego wpisowego i jednomiesięcznej wkładki oraz otrzymaniu legitymacyi członka. Zarządowi przysługuje prawo odmówić przyjęcia bez podania powodu.

§ 7. Członków honorowych mianuje Walne Zgromadzenie na wniosek Zarządu z grona Profesorów lub Docentów Wszechnicy Jagiellońskiej i Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie oraz z pośród wybitnych przedstawicieli społeczeństwa polskiego.

§ 8. Członkiem założycielem zostaje ten, kto złoży jednorazowy datek w kwocie 200 K. lub dar odpowiedniej wartości ; wspierającym zaś, kto rocznie najmniej 20 K. składa lub w inny równoznaczny sposób cele Towarzystwa popiera, o ile Zarząd ich jako takich przyjmie.

SKŁAD WYDZIAŁU
z początkiem roku administracyjnego :

Przewodniczący

Jan Prüffer

Zastępca

Stanisław Oraczewski

Sekretarz

Adam Mirłyński

Zast. sekretarza

Kazimierz Wirstlein

Skarbnik

Władysław Zajdler

Zast. skarbnika

Irena Sobolewska

Bibliotekarka

Marta Jakimowiczowa

Zast. bibliotekarki

Wanda Czaplińska

Czasopiśmienny

Wincenty Kowalski

Zast. czasopiśmiennego

Ignacy Borowski

Gospodyni

Marya Głuchowska

Zast. gospodyni

Tadeusz Pełczyński

Zastępcy wydziałowych

Helena Borowska

Zbigniewa Nowicka

Mikołaj Pajdowski

Sąd koleżeński

Jerzy Leśkiewicz

Tadeusz Jankowski

Komisya rewizyjna

Kazimierz Wysiński

Wanda Lippomanówna

Zygmunt Krzyczkowski.

SKŁAD WYDZIAŁU

z końcem roku administracyjnego:

Przewodniczący

Jan Prüffer

Zastępcą

Stanisław Oraczewski

Sekretarz

Adam Mirtyński

Zast. sekretarza

Kazimierz Mięslowicz

Skarbnik

Władysław Zajdler

Zast. skarbnika

Irena Sobolewska

Bibliotekarka

Zbigniewa Nowicka

Zast. bibliotekarki

Kazimierz Wirstlein

Czasopiśmienny

Jerzy Neugebauer

Zast. czasopiśmiennego

Ignacy Borowski

Gospodyni

Halina Nowicka

Zast. gospodyni

Tadeusz Pełczyński *)

Zastępcy wydziałowych

Helena Borowska

Sąd koleżeński

Jerzy Leśkiewicz

Tadeusz Jankowski

Komisja rewizyjna

Kazimierz Wyszyński

Wanda Lippomanówna

Zygmunt Krzyczkowski.

*) Od października b. r. funkcję tę pełnił kol. Adam Mirtyński.

Dnia 13-go lipca 1913 r. zmarł w Zakopanem

BOGDAN JAKIMOWICZ

**SŁUCHACZ WYDZIAŁU PRAWNEGO UNIWERSYTETU
JAGIELLOŃSKIEGO.**

Zmarły od najwcześniejszej młodości brał żywy i wybitny udział w zorganizowanym życiu młodzieży narodowej, z początku w szkołach warszawskich, później na uniwersytecie krakowskim. Śmierć nie pozwoliła Mu dojść do upragnionego celu — do pracy społeczno-politycznej na szerszą skalę, po ukończeniu studyów.

Straciliśmy jednego z kolegów, najbardziej przywiązanych do naszej pracy; pozostanie w nas pamięć o Nim żywa i trwała.

Członkowie honorowi :

Pułk. Zygmunt Miłkowski.

Członkowie wspierający :

Kazimierz Bartoszewicz	Doc. Dr. Roman Rybarski
Ludomił Czerniewski	Dr. Mieczysław Smolarski
Marya Górską	Julian Świętek
Dr. Władysław Horodyski	Wanda Winiarska
Jerzy Jakubowski	Dr. Bohdan Winiarski
Dr. Wilhelm Kahl	Antoni Wojciechowski
Jan Muszalski	Regina Zabielska
Dr. Antoni Peretiatkowicz	Marya Ziemińska
Władysław Prüffer	Dr. Zygmunt Ziemiński
Dr. Stanisław Rowiński	

Członkowie zwyczajni :

Antoniewski Stanisław	Diakowska Natalia
Bagiński Walery	Dippel Stanisław
Beik Kazimierz	Docha Henryk
Borowska Helena	Drzewicki Andrzej
Borowski Ignacy	Dunin Tytus
Bradaczkówna Janina	Dziedzicki Tadeusz
Brzeziński Kazimierz	Dzierżawski Stanisław
Cedrow Józef	Eismond Julian
Chamiec Antoni	Erlacher Zygmunt
Cheliński Stanisław	Felińska Paulina
Chudzyńska Cecylia	Francman Tadeusz
Chrzanowski Eugeniusz	Frąckiewicz Stanisław
Ciećkiewicz Maryan	Frejt Leon
Cramerówna Marya	Giżycki Kazimierz
Cyrańska Marya	Głuchowska Marya
Czaplińska Bronisława	Górski Stanisław
Czaplińska Wanda	Grodzińska Felicja
Czarnecki Kazimierz	Grużewska Helena
Czerwiński Edward	Grużewska Zofia
Dąbrowski Kazimierz	Gutkowski Tadeusz
Dihmówna Stefania	Halkaderówna Antonina

Hiroń Adolf
 Hoppe Stanisław
 Jabłkowski Józef
 † Jakimowicz Bogdan
 Dr. Jakimowicz Edward
 Jakimowiczowa Marta
 Janikowski Stanisław
 Jankowski Tadeusz
 Janowska Zofia
 Jastrzębska Jadwiga
 Jentysówna Wanda
 Jędrzejewicz Wacław
 Kaczyńska Helena
 Karczewska Marya
 Kączkowska Marya
 Knopp Ernest
 Kobylański Władysław
 Kochański Franciszek
 Koliński Kazimierz
 Konopka Heliodor
 Kopeć Walenty
 Kopystyński Stanisław
 Kosiba Adam
 Kowalski Wincenty
 Kozłowski Zygmunt
 Krasuski Zbigniew
 Krauzówna Anna
 Krzyczkowska Marya
 Krzyczkowski Zygmunt
 Krzymiński Alfred
 Krzymiński Józef
 Kubal Tadeusz
 Kuźnicka Marya
 Lechnicki Witold
 Lesiak Tadeusz
 Leśkiewicz Jerzy
 Libicki Konrad
 Lippomanówna Halina
 Lippomanówna Wanda
 Łanowski Franciszek
 Madler Stefan

Madler Tadeusz
 Majewski Stanisław
 Mareniczówna Jadwiga
 Maleszewska Wanda
 Martynowski Wiktor
 Matraś Wacław
 Mięslowicz Kazimierz
 Mijakowski Hugo
 Miklaszewski Adam
 Milli Tadeusz
 Mirtyński Adam
 Murzynowski Michał
 Nadolski Jerzy
 Neugebauer Jerzy
 Niewiński Władysław
 Niklewicz Wacław
 Nowacka Stanisława
 Nowakówna Aniela
 Nowakowski Sylweryusz
 Nowicka Halina
 Nowicka Zbigniewa
 Olędzki Roman
 Olszamowska Zofia
 Olszamowski Ludomir
 Orlewicz Stanisław
 Orlewicz Stefan
 Oraczewski Stanisław
 Pajdowski Mikołaj
 Pełczyński Tadeusz
 Pętkowska Wanda
 Piasecki Maciej
 Piórek Lucyan
 Pniewski Władysław
 Podczaska Wiesława
 Podczaski Zygmunt
 Poledniakówna Zofia
 Prade Franciszek
 Prüffer Jan
 Przegaliński Edward
 Przeździecki Maryan
 Rappaport Edmund

Rejewska Zofia
Rembieliński Ignacy Jan
Reszke Maryan
Roman Stanisław
Rusinek Zygmunt
Rutkowski Stanisław
Rychłowska Felicya
Sadowski Karol
Sałasz Zygmunt
Samplawski Karol
Siemieńska Marya
Dr. Siwiński Bolesław
Smielgius Wanda
Sobolewska Ada
Sobolewska Irena
Sobolewska Marya
Starczewski Jan
Stawska Ida
Sternicka Zofia
Stożkowski Tomasz
Strączyńska Zofia
Świdówna Halina
Świętochowski Wiesław
Szaniawski Władysław
Dr. Szczodrowski Henryk
Szpyrkówna Marya
Szwedowski Stanisław
Szwoch Franciszek

Targowska Regina
Tołwiński Zygmunt
Trzcińska Halina
Tymiński Władysław
Wagner Tadeusz
Walter Kazimierz
Wańkowicz Melchior
Wątróbska Zofia
Węgleńska Zofia
Weiss Seweryn
Węzyk Michał
Winiarska Janina
Wirstlein Kazimierz
Wocalewska Marya
Wojewódzki Ignacy
Woś Marcin
Woźnicki Stefan
Wróblewska Helena
Wyszyński Kazimierz
Zaydler Stanisław
Zajdler Władysław
Zaufał Władysław
Zawadzka Wanda
Zieliński Józef
Zonczyk Stanisław
Zubowiczówna Amelia
Żukotyńska Klementyna
Żyliński Stefan

Od kilku lat już datuje się zwrot stanowczy w aspiracjach politycznych narodu polskiego, najsilniej zarysowany w życiu zorganizowanych grup młodzieży. Po reakcyi prze-ważnie uczuciowej przeciwko ugodowej polityce t. zw. czyn-ników odpowiedzialnych starszego społeczeństwa, zwróconej przedewszystkiem przeciwko tym, którzy byli przez decy-dującą większość młodzieży uważani za najbardziej powo-łanych do trzymania steru polityki narodowej — przycho-dzi świadomość, że z pogodzenie pierwszych przedsta-wicieli niepodległościowych dążeń po styczniowem powstaniu nie jest wynikiem omyłek i błędów w grze politycznej, czy też małej wartości jednostek, że przyczyn należy do-szukiwać się znacznie głębiej, w zniszczeniu jakie w duszy narodu posiadała przeszło stuletnia niewola, w braku wiary w siły żywotne narodu, w wynikuł z tego zaniedbania wreszcie całego szeregu prac, w chwilach przełomowych stanowiących bewzględny warunek powodzenia, w codzien-nem życiu narodu wzmacniających jego tężyznę i dających możność stwarzania owych chwil przełomowych.

I świadomość ta włożyła nowe obowiązki na nasze pokolenie.

Zbyt silną była reakcyja przeciwko niedawnym prze-wódcom, zbyt silną przedtem w nich wiara i zaufanie, aby zwrot ku pracy niepodległościowej mógł się wśród mło-dzieży narodowej dokonać zgodnie bez silnych wstrząśnień wewnętrznych. Z jednej strony reakcyja przeciwko postępo-waniu obozu Demokratyczno-Narodowego sieje zwątpienie w najbardziej nawet podstawowe zasady ruchu narodowego w Polsce, budzi dążność do zerwania wszelkich więzów z przeszłością polityczną i ideową, z drugiej strony nieli-czne na szczęście zastępy młodzieży uległy systemowi wy-chowawczemu Demokracji Narodowej, okazały się niezdol-

nymi do podjęcia nowych obowiązków. Przychodzi okres rozłamów. Pierwsi sami się od wspólnej z nami pracy usuwają i podejmują pracę kucia nowej „niepodległościowej“ ideologii, drugich młodzież narodowa odrzuca od siebie.

Zwrot ku niepodległości odbył się jednocześnie prawie w szeregach młodzieży „postępowej“; powstaje nowy ruch t. zw. „filarecki“.

Wreszcie bezbarwna zupełnie młodzież „ludowa“ zawraca ku właściwemu ujmowaniu Sprawy Polskiej, co początkowo przejawia się w porzuceniu dotychczasowego dzielnicowego charakteru. I słusznie w sprawozdaniu za rok 1911/12 mówiliśmy:

„Okres obecny w życiu młodzieży nazwać można okresem zwycięstwa idei narodowej“.

* * *

Młodzież narodowa dawno już uświadomiła sobie potrzebę wszczęcia całego szeregu prac przygotowawczych zmierzających do walki o niepodległość — okres minionego przesilenia politycznego, w którym bardzo wyraźnie zarysowała się możliwość zbrojnego wystąpienia Polaków dał nam tylko wyraźny i smutny zarazem obraz już nietylko przygotowań bezpośrednich, ale aspiracji politycznych narodu polskiego i utrwalił w nas poczucie potrzeby udziału w dotychczasowych pracach przygotowawczych i bardzo wyraźnie wskazał nam kierunek w jakim iść powinna praca wychowawcza młodzieży narodowej, aby dostarczyć Polsce zastępy świadomych bojowników o Wolność.

W postępowaniu czynników, organizujących w ostatniej chwili walkę, widzieliśmy cały szereg błędów i przede wszystkim zatrważająco niski poziom politycznych aspiracji i brak wiary w siły narodu.

Nie mogliśmy jako organizacja młodzieży, ani drogą pośrednią przez t. zw. odpowiednik w starszym społeczeństwie którego nie posiadamy, ani tembardziej bezpośrednio błędem tym przeciwdziałać.

Nie chcieliśmy znaczenia jedyne go czynnika organizującego walkę w oczach choćby tylko młodzieży obniżać.

Musieliśmy przeważnie milczeć.

Obok udziału w pracach przygotowawczych tam, gdzie to było dla nas możliwe, podejmowała młodzież narodowa

pracę na terenach częściowo, bądź zupełnie przez innych zaniedbanych. Interesowaliśmy się bardzo czynnie polityczną stroną ówczesnej sytuacji i ewentualnego postawienia Sprawy Polskiej i staraliśmy się zainteresować tem ogół młodzieży.

Przedewszystkiem czerpaliśmy z przeżytych chwil naukę na przyszłość.

* * *

Młodzież narodowa dążyła stale do współdziałania z innemi grupami patriotycznej młodzieży polskiej. W szeregu wystąpień i prac szliśmy razem z młodzieżą „zarze-wiaczką”, zgrupowaną w „Zniczu” i „postępowo-niepodległościową”, zgrupowaną w „Promieniu”.

Rok sprawozdawczy pomimo zatargów wynikłych na tle stosunków we „Wzajemnej Pomocy” przyniósł nam znaczne polepszenie się stosunków z „Czytelnią Akademicką”, grupującą młodzież „ludową”.

Jest to naturalnym wynikiem korzystnego zwrotu jaki się dokonuje w tem zgrupowaniu.

Przechodząc teraz do omówienia zewnętrznej działalności „Zjednoczenia” na gruncie akademickim w Krakowie, zaznaczyć musimy przede wszystkim, że zainteresowanie młodzieży sprawami, związanymi z ogólnym napięciem sytuacji politycznej wpłynęło na małą, stosunkowo, ilość wieców i wystąpień ogólnie akademickich.

* * *

Sprawa Uniwersytetu ruskiego niejednokrotnie interesowała nas; poruszaliśmy ją na zebraniach dyskusyjnych, wreszcie w dniu 17 stycznia 1913 r. w porozumieniu ze „Zni-czem” odbyło się w lokalu „Zjednoczenia” zebranie akademickie, które przyjęło następującą rezolucję:

- Młodzież akademicka zebrana w lokalu „Zjednoczenia” w dniu 17 stycznia 1913 r.:

I. Uznając prawa narodu ruskiego do zaspakajania jego potrzeb narodowo kulturalnych:

1) uważa, iż zaspakajanie tych potrzeb nie może się odbywać z uszczerbkiem dla instytucji politycznych i kulturalnych polskich;

2) zastrzega się stanowczo przeciw wszelkim zakusom na polskość Wszechnicy Jana Kazimierza;

3) żąda, aby sprawa ruskiego uniwersytetu zdecydowana była jedynie za zgodą Polaków na polskim gruncie autonomicznym, przyczem stwierdzony być musi dobitnie dzisiejszy polski charakter Lwowskiego Uniwersytetu, a ewentualny stan przejściowy w niczem jego charakteru polskiego naruszyć nie może.

II. Ze względu na polski charakter i znaczenie kulturalne i polityczne miasta Lwowa zebrani zastrzegają się przeciw temu, aby siedzibą ruskiego uniwersytetu był Lwów.

Zebranie zagajał kol. Adam Mirtyński, przewodniczył kol. Kazimierz Wyszyński.

Powołanie w roku ubiegłym na katedry uniwersytetu Jana Kazimierza kilku profesorów, stojących pod zarzutem złamania solidarności w walce ze szkołą rosyjską w Królestwie, wywołało ze strony młodzieży Lwowskiej żądanie poddania się tych profesorów sądowi obywatelskiemu. Ponieważ sprawa walki o szkołę polską interesuje całą młodzież polską, odbył się w dniu 20 czerwca w sali Kopernika Coll. Novi wiec ogólno-akademicki, który powziął uchwałę, wyrażającą solidarność z żądaniami młodzieży lwowskiej i wzywającą lwowską „Czytelnię Akademicką“ do wzięcia udziału w solidarnej akcji.

Wiec zagał w imieniu „Zjednoczenia“ kol. Jan Prüffer.

Związaną ze sprawą bojkotu szkolnego w Królestwie jest instytucja sądu ogólno-akademickiego nad słuchaczami Wszechnicy Jagiellońskiej, pozostającymi pod zarzutem złamania bojkotu. Sąd ten, wybrany na wiecu ogólno-akademickim w dniu 13 maja 1912 r. złożył sprawozdanie ze swojej działalności i na wiecu, zwołanym w dniu 12 listopada 1913 r. przez Konferencję towarzystw akademickich dostał absolutorium. Wiec wybrał sąd na rok bieżący, złożony z 5 członków i 4 zastępców.

W rocznicę powstania listopadowego i styczniowego młodzież krakowska urządziła manifestacje, które były widomym dowodem rozwoju uczuć niepodległościowych wśród młodzieży.

Z powodu obchodu trzechsetlecia domu Romanowych młodzież również zorganizowała pochód demonstracyjny. Na każdej z tych manifestacji przemawiał przedstawiciel młodzieży narodowej.

Na Zjeździe „Zjednoczenia Towarzystw Młodzieży Polskiej za granicą“, odbytym w Paryżu, delegatem „Zjednoczenia“ krakowskiego był kolega Stanisław Oraczewski.

Na X. Zjeździe „Ogniwa“ w Cieszynie delegatami „Zjednoczenia“ byli: kol. Janowska Zofia, Prüffer Jan, Wy-
szyński Kazimierz i Zajdler Władysław. Na porządku dzien-
nym Zjazdu znalazły się sprawy ówczesnej sytuacji poli-
tycznej, bojkotu szkół rosyjskich w Królestwie Polskiem,
Uniwersytetu ruskiego we Lwowie i wiele innych, związa-
nych z życiem ogólnym narodu i młodzieży.

Pozatem okazała się konieczność zreformowania „Ogniwa“, które przestało być zrzeszeniem całości mło-
dzieży akademickiej. Myśl zszeregowania ogółu młodzieży
polskiej w jednym zrzeszeniu, jakkolwiek bardzo sympat-
yczna, okazała się w praktyce niewykonalną; to też Zjazd
powołał do życia komisję, mającą na celu opracować pro-
jekt reformy „Ogniwa“.

Z powodu 90-tej rocznicy urodzin pułkownika Zy-
gmunta Miłowskiego, wysłaliśmy odpowiedni telegram.

Poza pracami, podejmowanymi przez „Zjednoczenie“
poszczególni członkowie towarzystwa brali czynny udział
w życiu młodzieży przez redagowanie „Sprawy“, pisma mło-
dzieży polskiej i pracę w szeregu towarzystw humanitar-
nych, oświatowych i naukowych, jak „Wzajemna Pomoc
U. U. J.“, „Akademickie Koło T. S. L.“, „Jedność, polskie
stowarzyszenie słuchaczek U. J.“, „Bratnia Pomoc kursów
im. Baranieckiego“, szereg kółek naukowych uniwersytec-
kich, terytoryalnych samopomocowych i t. d.

Praca wewnętrzna w Zjednoczeniu w roku sprawozdawczym rozwijała się dość niejednostajnie. Okres przesilenia zimowego wpłynął czasowo na jej osłabienie, później jednak wróciła do stanu normalnego.

Prowadzenie kółek naukowych już istniejących przy Zjednoczeniu, oraz zawiązywanie nowych w pierwszej linii pochłaniało naszą uwagę.

Pozatem urządzaliśmy, jak zwykle, odczyty, zebrania poufne, wieczory dyskusyjne i t. d., na których poruszane były przede wszystkim sprawy, żywo obchodzące zarówno naród cały, jak i specjalnie młodzież polską.

Chętną pomocą służyły nam osoby stojące poza Zjednoczeniem.

Niech nam wolno będzie na tem miejscu złożyć serdeczne podziękowanie W. P. Prof. Dr. Stanisławowi Strońskiemu, Doc. Dr. Władysławowi Konopczyńskiemu, Doc. Dr. Ludwikowi Kolankowskiemu, Dr. Bolesławowi Koskowskiemu, Dr. Wł. M. Kozłowskiemu, P. Bohdanowi Wasiutyńskiemu, Dr. Władysławowi Horodyskiemu, Dr. Bohdanowi Winiarskiemu, Dr. Antoniemu Peretjatkowiczowi i Dr. Tadeuszowi Mikułowskiemu.

Oto szczegółowy wykaz odczytów, wieczorów dyskusyjnych i poufnych zebrań:

Prof. Dr. Stanisław Stroński: „O naszych obecnych obowiązkach“.

Tegoż: „Sejmowa reforma wyborcza“.

Doc. Dr. Władysław Konopczyński: „Król August Mocny“.

Doc. Dr. Ludwik Kolankowski: „Propaganda Ukrainizmu wśród szlachty polskiej na Rusi“.

Dr. Bolesław Koskowski: „Najnowsza polityka agrarna Rosyi“.

- Dr. Tadeusz Mikułowski: „Pogranicze galicyjsko-śląskie“.
 Dr. Wł. M. Kozłowski: „Humanizm polski a idea nardowa“.
 Dr. Antoni Peretiatkowicz: „Liberalizm, socjalizm, nacyonalizm — ich podstawy filozoficzne“.
 Dr. Władysław Horodyski: „Trentowski jako polityk“.
 Dr. Bohdan Winiarski: „Pajdokracja“.
 P. Bohdan Wasiutyński: „Rola młodzieży wobec przeobrażeń politycznych i społecznych w społeczeństwie“.
 Zygmunt Dreszer: „Zadania polityki polskiej“.
 Stanisław Cheliński: „W sprawie żydowskiej“.
 Ignacy Borowski: „W sprawie ruskiej“.
 Stanisław Janikowski: „Psychologiczne podstawy ruchu narodowego“.
 Kazimierz Wyszyński: „Kierunki myśli narodowej wśród młodzieży“.
 Konrad Libicki: „Literatura rehabilitacji“.
 Melchior Wańkowicz: „Tłum a dusza współczesna“.

Kółko Słuchaczek, jak i wszelkie inne środowiska pracy samokształceniowej, odznaczało się w ubiegłym roku słabszym tętnem życia wewnętrznego.

Pracowało w Kółku niezbyt liczne grono koleżanek, ale pracowały stale i sumiennie, dyskusje były zwykle bardzo nawet ożywione i rzeczowe, a referaty były opracowywane umiejętnie i wyczerpująco.

Ponieważ Kółko zaczęło swą działalność b. r. dopiero w grudniu, przeto całego programu, ułożonego na początku roku, nie wyczerpałyśmy.

Przy układaniu programu kierowałyśmy się myślą ustalenia charakteru naszej pracy, jako ideowej, samokształceniowo-społecznej.

Co drugi tydzień odbywały się odczyty, co drugi zagajenia licznych dyskusji na dowolne tematy.

Cykl ustalonych odczytów obejmował: referat okolicznościowy „Rola kobiet w powstaniach polskich“ (kol. Rutkowska) i szereg referatów następujących: kwestya żydowska ujęta w 2 odczytach (kol. Zbigniewa Nowicka), kwestya ruska (kol. K. Żukotyńska), kaszubska (kol. Marya Kuźnicka), litewska, śląska, wreszcie kwestya stanu posiadania kulturalno-ekonomicznego w poszczególnych warstwach społecznych pod 3 zaborami.

Pogadanki miały charakter filozoficzno-społeczny, lub społeczny. Parę z nich poświęcone było omawianiu wybranych ustępów z dzieł filozoficznych S. Brzozowskiego (kol. M. Kączkowska i Z. Surynówna), inne: omawianie książki „Przeciw śmierci“ Mülforda (kol. H. Nowicka), wreszcie — pracy Towarzystwa Ziemianek w Królestwie Polskiem (kol. M. Siemieńska); stanowi czytelnictwa u nas (kol. M. Kączkowska) i t. p.

Niektóre referaty, jak n. p. w kwestyi litewskiej, będą wygłoszone dopiero w bieżącym roku.

Halina Nowicka, przewodnicząca.

Kółko Śląskie zostało zorganizowane przy samym końcu roku administracyjnego, dlatego też działalności uwidocznić jeszcze nie mogło. Praca na kresach zachodnich przez młodzież polską, studyującą w Krakowie, była prawie zupełnie zaniedbaną. Toteż świeżo utworzone Kółko będzie miało, jako pierwsze zadanie, zaznajomić młodzież ze stanem uświadomienia narodowego, rozwoju kulturalnego i wreszcie ze stanem posiadania naszego w tej dzielnicy Polski.

Środkami, zmierzającymi do uskuteczniania powyższego zadania, będą służyć wyjazdy na kresy w celu ich poznania, odczyty i pogadanki, oraz odpowiednie informowanie prasy polskiej o stanie prac tam podejmowanych. Poza tem chodziłoby o zgrupowanie młodzieży pochodzącej ze Śląska, a studyjującej w Krakowie, w celu tem skuteczniejszej pracy.

Marya Siemieńska, sekret. Jan Prüffer, przewodn.

Kółko artystyczno-literackie rozwijało w roku sprawozdawczym zwykłą swoją działalność. Na posiedzeniach odczytywano utwory poetyckie, wygłaszano odczyty z dziedzin ze sztuką związanych.

Pozatem Kółko ogłosiło konkurs poetycki. Sąd, w skład którego wchodził kol. Halina Nowicka, Wanda Pętkowska. Kol. Mieczysław Smolarski, Stanisław Janikowski i Konrad Libicki, przyznał nagrody utworom kol. Niedziałkowskiej, kol. Wirstleina i Rappaporta.

Za czynną pomoc w pracach kółka należy się na tem miejscu podziękowanie kol. Smolarskiemu, Szwochowi i Rappaportowi. Prowadził Kółko kol. Kazimierz Wirstlein.

Stanisław Kopystyński, sekret.

Sprawozdanie Koła Litwy i Rusi za rok 1912/13.

W roku ubiegłym Koło liczyło: członków zwyczajnych 44, członków korespondentów 15, członka honorowego Prof. Dra Stefana Surzyckiego, członka wspierającego 1.

W skład Zarządu i Komisji rewizyjnej, obranej na zeszłym Walnem Zgromadzeniu z 19/XI 1912 r. wchodziły następujące osoby:

Prezes: Zygmunt Podhorski Sekret.: Hektor Komorowski
Wicepr.: Tomasz Szalewicz Skarbn.: Zofia Szostakowska
Bibliotekarz: Maryna Cramer.
Członkowie Wydziału: Józef Orlikowski i Roman Kutylowski.
Członkowie Komisji rewizyjnej: Maciej Römer, Kazimierz Wyszyński i Stanisław Brochocki.

Okres działalności ubiegłego Koła trwał od dnia 19/XI 1912 do 4/VII 1913 r., a więc niespełna rok, ponieważ zgodnie z rezolucją powziętą na poprzednim Walnem Zgromadzeniu, zamknięcie roku administracyjnego zostało przeniesione z terminu jesiennego na letni.

Sprawozdanie kasowe za rok 1912/13.

Przychód:

Saldo z roku 1911/12	111.20 K
Wkładki i wpisy	176.45 "
Dochód z odczytów	17.60 "
Razem	305.25 K

Rozchód:

Kupienie szafy	60.— K
Prenumerata pism	7.50 "
Skrzynka i pałki do gazet	9.25 "
Wydatki kancelaryjne	24.45 "
Saldo na r. 1913/14	204.05 "
Razem	305.25 K

Zarząd „Koła” w przeciągu ubiegłego roku przedsięwziął następujące czynności:

I. Ostateczne opracowanie i odbicie w kilku egzemplarzach statutu „Koła Litwy i Rusi”, uchwalonego na ześsem walnem zgromadzeniu.

II. Opracowanie skorowidzu w którym wskazane są rodzaje rozmaitych sprawozdań i danych statystycznych z działalności rozmaitych instytucji bądź to gospodarczych, bądź ekonomiczno-społecznych, istniejących na obszarze Litwy i Rusi, a których dostarczenie przez oddzielnych członków „Koła” z rozmaitych stron kraju, mogłoby stworzyć cenny materiał, wzbogacający bibliotekę „Koła”.

Obok tego została również wydana lista w celu zbierania ofiar na bibliotekę, oraz zapisywania członków wspierających „Koła”. — Dla jednoczesnego umotywowania celów stowarzyszenia z drugiej strony powyższej listy został umieszczony zarys wytycznych punktów, określających cele i samo założenie „Koła”.

Skorowidz, listy, oraz ankiety zostały rozdane pomiędzy poszczególnych członków „Koła”.

III. Staraniem zarządu zostały wygłoszone dwa odczyty w lokalu „Zjednoczenia” dnia 4/XII 1912 r. przez Profesora Maryana Żdziechowskiego na temat: „rusyfikacja duszy polskiej” — oraz dnia 11/II 1913 roku przez Prof. Albina Herbaczewskiego na temat: „Stosunki Polsko-Litewskie”, z których szczególnie pierwszy zgromadził liczne grono słuchaczy.

IV. Wprowadzenie książek, z których w jednej zostały umieszczone szczegółowe adresy i nazwiska byłych członków „Koła”, w drugiej natomiast — obecnych członków, a to w celu stworzenia pewnej ciągłości i ewentualnego ułatwienia porozumienia się między sobą poszczególnych członków, oraz samego „Koła” z byłymi jego członkami, co w dużej mierze przyczyni się na przyszłość do utrzymywania łączności.

V. Zbieranie się zarządu raz w tygodniu, na których to zebraniach obecność członków „Koła” była zawsze mile widziana, z powodu jednak niezbyt wielkiego zainteresowania się i ujawniania inicjatywy przez takowych do brania udziału w posiedzeniach, zarząd odbył kilka posiedzeń z umyślnie zaproszonymi na nie członkami; celem tych ze-

brań było omówienie i zasięgnięcie zdania w różnych ważniejszych kwestiach dotyczących się stowarzyszenia, oraz wytworzenia bardziej sprężystej działalności „Koła”, przez podniesienie zainteresowania się poszczególnych jego członków, i ich współudział w urzeczywistnieniu zadania określonego jego założeniem.

VI. Na jednym z powyżej wymienionych zebrań, kolega Olędzki postawił wniosek skierowany do zarządu, ażeby takowy zaopiekował się raz na zawsze gronem młodzieży przyjeżdżającej rok rocznie na studia do Krakowa z Litwy i Rusi. — Opieka ta wyrażałaby się w ten sposób, że zarząd zobowiązany byłby ułatwić pierwsze ich kroki stawiane w życiu akademickim, oraz zająłby się zapoznaniem takowych z pamiątkami Krakowa, przez urządzenie wycieczek w tym celu, na których to wycieczkach nastąpiłoby pewne zaznajomienie się wspólne, oraz wytworzenie pewnej łączności, ułatwiającej intensywniejszą działalność „Koła”. — W tym celu zarząd przedsięwziął porozumienie się z Towarzystwem miłośników Krakowa, by z chwilą rozpoczęcia się nowego roku szkolnego mógł wprowadzić w czyn powyższy projekt.

Z powyższego sprawozdania można wywnioskować, że rok ubiegły stoi daleko jeszcze od programu działalności określonego myślą przewodnią istnienia Koła Litwy i Rusi. Nie przesądzamy, czy winy nie ponosi ustępujący Zarząd, lecz z drugiej strony należy stwierdzić fakt małego zainteresowania się i chęci pracy wśród samych członków, „Koła” którzy częściowo muszą wziąć na siebie winę niewypełnienia zadania działalności stowarzyszenia w roku ubiegłym. Kończąc niniejsze sprawozdanie, zarząd czuje się w obowiązku w gorących słowach, płynących z uczucia szczerej wdzięczności, złożyć podziękowanie czcigodnemu panu Profesorowi Stefanowi Surzyckiemu, za tak łaskawy udział w pracach „Koła”, oraz udzielanie rad i wskazówek, które, wierzymy, pomogą na przyszłość podnieść poziom prac „Koła”, oraz wykreślić prostą wytyczną drogę, którą nowoobрани zarząd będzie dążyć do urzeczywistnienia zadań, określonych przez samą ideę założenia i istnienia Koła Litwy i Rusi.

Zygmunt Podhorski

przewodniczący.

Sprawozdanie Komisji informacyjno-naukowej.

W roku sprawozdawczym Komisja informacyjna udzielała wiadomości, przedewszystkiem odnoszących się do studyów na Wszechnicy Jagiellońskiej. Zapytania wpływały głównie od wychowalców szkół polskich w Królestwie. Poza tem kilka listów otrzymano z poznańskiego.

Kierownikiem Komisji informacyjnej był kol. Mikołaj Pajdowski.

Sprawozdanie Wydziału.

Sprawozdanie Sekretaryatu.

Sekretaryat zajmował się w bieżącym roku uporządkowaniem archiwum „Zjednoczenia”; ponadto zbieraliśmy do archiwum wszelkie publikacje towarzystw młodzieży i prowadziliśmy korespondencję. Listów otrzymaliśmy 72, wysłaliśmy 60.

Kazimierz Mięslowicz
zast. sekretarza.

Adam Mirtyński
sekretarz.

Sprawozdanie Sekcji bibliotecznej.

Biblioteka naszego stowarzyszenia, grupującego młodzież, kształcącą się na świadomych swych celów i zadań obywateli kraju, powinna być zaopatrzona przede wszystkim w dzieła o charakterze polityczno-społecznym; dlatego też na ten dział zwrócono specjalną uwagę przy kompletowaniu księgozbioru. Księgozbiór powiększył się o 15 tomów; — z czego tomów 6 pochodziło z daru prywatnego, za co niniejszem ofiarodawcom składamy serdeczne podziękowanie.

Koleżanek i kolegów, wypożyczających książki było 73, wypożyczono przeszło 170 tomów.

Zbigniewa Nowicka
bibliotekarka.

Sprawozdanie Sekcji gospodarczej.

W roku bieżącym, jak i lat poprzednich, starała się sekcja gospodarcza o jaknajwiększy rozwój życia towarzyskiego w „Zjednoczeniu”. W tym celu urządziliśmy szereg

herbatek, wieczorów tanecznych, oraz „święcone“ dla koleżanek i kolegów pozostałych podczas świąt wielkanocnych w Krakowie.

Z pośród wieczorów zorganizowanych staraniem sekcji gospodarczej, wyróżniała się zabawa kostymowa, urządzona z końcem karnawału.

W naszej pracy doznawaliśmy stale życzliwego poparcia kolegów i koleżanek, za które na tem miejscu składamy serdeczne podziękowanie.

Halina Nowicka
gospodyni.

Sprawozdanie Sekcji czasopiśmiennej.

W roku sprawozdawczym otrzymywaliśmy następujące pisma (* bezpłatnie, ** za połowę ceny):

Miesięczniki i czasopisma:

1) Ateneum*, 2) Krytyka**, 3) Wychowanie w domu i szkole*, 4) Głos nauczycielstwa ludowego*, 5) Filareta*, 6) Książka*, 7) Brzask*, 8) Skaut*, 9) Młodzież*, 10) Sprawa*, 11) Ognisko*, 12) Promień*, 13) Czasopismo prawnicze i ekonomiczne*, 14) Przewodnik oświatowy*, 15) Nowe książki, 16) Którzy idziemy*.

Tygodniki:

1) Tygodnik Ilustrowany, 2) Polnische post*, 3) Tygodnik Suwalski*, 4) Tygodnik polski*, 5) Przewodnik oświatowy*, 6) Śmigus*, 7) Bojkot*, 8) Wiadomości farmaceutyczne, 9) Tygodnik*, 10) Ojczyzna*, 11) Rzeczpospolita*.

Dzienniki:

1) Nowa Reforma, 2) Czas, 3) Naprzód, 4) Kurjer Warszawski, 5) Gazeta Warszawska**, 6) Goniec poranny i wieczorny, 7) Słowo polskie, 8) Kurjer poznański**, 9) Goniec częstochowski*, 10) Dziennik częstochowski, 11) Ziemia lubelska*, 12) Gwiazdka Cieszyńska*, 13) Dziennik Kijowski*, 14) Gazeta Łódzka*, 15) Dziennik petersburski.

Jerzy Neugebauer
czasopiśmienny.

Sprawozdanie kasowe „Zjednoczenia” za czas od 24 listopada 1912 r. do 21 listopada 1913 r.

24

DOCHÓD.

ROZCHÓD.

L. p.	Wyszczególnienie	Kor.	h.	L. p.	Wyszczególnienie	Kor.	h.
1	Saldo z dnia 24/XI 1912 r.			1	Wydatki sekretaryatu	58	—
	a) w gotówce.	191	97	2	Druki.	124	08
	b) w kapitale zapasowym .	222	40	3	Prenumerata czasopism . . .	191	91
2	Wpisowe i wkładki	945	50	4	Zakupno i oprawa książek . .	13	60
3	Sekcya gospodarcza	620	49	5	Sekcya gospodarcza	1814	12
4	” czasopiśmienna	8	41	6	Różne	86	—
5	Sekretaryat	7	11	7	Stan Kasy dnia 21/XI 1912 .		
6	Odczyty	78	52	a) w gotówce.	26	96	
7	Różne	462	67	b) w kapitale zapasowym .	227	57	
8	Procent od kapitału zapasowego	5	17				
	Razem	2542	24		Razem	2542	24

Zgodność z księgami kasowemi stwierdza Komisya Rewizyjna :

Zygmunt Krzyczkowski, Wanda Lippomanówna, Kazimierz Wyszyński,

